

# Šťastný to muž!

Pražské nakladatelství Malá Skála, jež předloni založil filmový režisér Martin Štoll, se pro jednou odchýlilo od své orientace na tematiku dokumentárního filmu a vydalo vzpomínkovou črtu básníka a pedagoga Karla Erbana Starý kalendář. Erban (1901-1982) vydal v rozmezí let 1925-1934 čtyři sbírky katolicky laděné poezie. O jedné z knih, debutním Chudém stole, Jakub Deml v dopise Erbanovi napsal: "Vy nemůžete být jiný než Vaše krajina, a to jest poslání básníka, aby našel, uctil, obhájil a uhájil svou krajinu." V takových mantinelech se pohybuje i nynější knížka Erbanových vzpomínek, které vznikaly "nejspíše v 50. až 70. letech", jak stojí v ediční poznámce.

Starý kalendář se vrací k autorově dětství. Erban je prožil v podkrkonošské vsi Studenci ještě za časů Rakouska-Uherska. Kaleidoskop událostí a postavíček, mezi nimiž vyčnívají především rozvázný a smířlivý farář a skrze takřka magický opar vnímaný Erbanův otec, tu je měřen metrem liturgického roku. Ovšem religiozita v tomto případě nevystupuje v prvním plánu a už vůbec ne v nesmířlivé poloze. Starý kalendář je se všemi svými velkými svátky i drobnými slavnostmi vroubený pokorou, promlouvá nadobyčejně klidnými a rozváznými slovy, je - stejně jako zmíněný farář - "nepřítelem všeho chaosu, lomozu a rychlosti". Jako míra všeho žití zde fungují staromilské kategorie: tradice, řád a jistota.

Těmito ztišenými a staletou zkušeností prověřovanými "krajina-mi vzpomínek" Erban prochází a zakouší dvojí pocit: takřka s márquezovskou přeludností a tajuplností vykresluje oněch pár desítek kilometrů čtverečních, které se na dlouhá léta staly jeho širým světem a které byly v každý okamžik jiné a jinak pestré, měnily se jako střípky v krasohledu. Ze stránek "kalendáře" cítíme prostou, ale intenzivní radost ze života, umění básníka vdechnout všednosti punc čehosi výlučného, neopakovatelného - a zároveň pomíjivého. Souběžně s rovinou, ve které plynou "blahé dni světla, vůně a tajemství", v knížce zaznívají i pochmurnější tóny: Erban si je vědom, že každá krajina, podobně jako život, jednou pomine. A tak si básník občas stýská nad šíleným kvaletem a "zvrhlostí moderní doby", která "kácí stromy a proměňuje krajinu v betonovou a asfaltovou poušť". Podobně vypjatých okamžiků ovšem najdeme v knížce pomálu, častěji i v této "melancholické" rovině si Erban dokáže zachovávat odstup, nadhled a smířlivý vztah ke světu, ve kterém prožil víc než tři čtvrtiny minulého století.

Summa summarum: Starý kalendář je nadmíru příjemné čtení. Nezatežuje "velkými" tématy, nevyrušuje postmoderní fragmentarností, nesnaží se šokovat. Na pozadí vzpomínek na dětství se před námi vynořuje "obyčejný" příběh člověka, který "byl na světě", dokázal se s ním vyrovnat a vydoloval z něj smysl. Šťastný to muž!

**RADIM KOPÁČ**

*Autor je studentem FSV UK*

*Karel Erban: Starý kalendář, Malá Skála, Praha 2000 (vyšlo 2001), 112 stran, náklad neuveden, cena 120 korun.*